

כיצד להצליח במבחן באנגלית?

שאלה : מדוע עושים מבחנים?

תשובה : מבחנים בכלל ואנגלית בפרט – מטרתם לא להעניש או להפחיד תלמידים.

מבחנים נועדו לשמש מדד או אינדיקציה על מידת ידיעותיו של התלמיד או החומר הנלמד. על פי תוצאות המבחנים התלמיד, המורה וכן הוריו של התלמיד יידעו במידה זו או אחרת את רמתו של התלמיד.

שאלה : עד כמה חשוב הציון של המבחן?

הציון של המבחן אינו האלמנט החשוב ביותר. ברוב המקרים הציון משקף את רמת ידיעותיו של התלמיד אבל לעיתים יש גורמים אחרים שמפריעים לאמוד את יכולתו של התלמיד כמו למשל : מבחן קל מדי, קשה מדי או ארוך מדי, מבחן לא "מאוזן" שאינו מכסה את כל החומר הנלמד או החומר הרצוי, העתקות בזמן מבחן, עזרה מהמורים עצמם בזמן מבחן, "מצב רוח" או יום לא טוב של התלמיד בו איבד את הריכוז ולא מיצה את מלוא יכולתו או "מבחנים בעל פה שלא לצורך או "הנחות" על שגיאות כתיב לתלמידים שאובחנו כ"לקויי למידה".

לסיכום : ציון טוב יכול לתת לתלמיד את הביטחון והמוטיבציה מצד אחד, באותה מידה שציון רע עלול לערער את בטחונו העצמי של התלמיד ולגרום לו להרים ידיים. לכן יש להסתכל על הציון במבחנים בפרופורציה הנכונה ולא לייחס ל"מספרים" יותר מדי חשיבות. יש להתייחס למבחן כאל דבר שיש להתכונן אליו ברצינות להשתדל להתמודד איתו בצורה הטובה ביותר וללמוד בעיקר ממבחן ומהשגיאות שעשינו. בסופו של דבר הציונים נשארים על הנייר ונשכחים עם הזמן אבל הידע שרכשנו לפני ואחרי המבחן יישאר איתנו לתמיד והוא המטרה לקיום מבחנים.

זכרו : באם תלמדו את השפה האנגלית לכל אורך השנה אז הציון הטוב לא יאחר לבוא. באנגלית כמו בחשבון חשוב בעיקר כדי להצליח במבחן ללמוד ברצינות ובהתמדה מההתחלה ולכל אורך הדרך, במיוחד את היסודות שלא כמו רוב המקצועות, להתכונן למבחן באנגלית כמה ימים לפני או להיעזר במורה פרטי יכול לשפר במעט את הציון אך לטווח הארוך זו לא הדרך הנכונה.

שאלה : כיצד ניתן להפיק את המקסימום מעצמי כדי להצליח במבחן הקרוב?

1. כפי שציננתי בדברי הפתיחה – "להתכונן למבחן" פירושו קודם ללמוד הרבה לפני המבחן דהיינו להשקיע בעבודה בכיתה ובעבודה עצמית לאורך זמן. לפעמים תלמידים שקדניים או כשרונים לא צריכים כמעט ללמוד לפני מבחן, אולי רק לחזור בקצרה ו"לרענן" את החומר.
2. לאילו מכם שחטאו והזניחו קצת את החומר הנלמד בכיתה, לא נורא זה לא מאוחר. המורה נותנת בד"כ התראה של כשבועיים לפני המבחן. זה הזמן לעבור על דפי החזרה למבחן וללמוד ביחד עם מורה פרטי או עם חברה/ה שהוא תלמיד טוב או להיעזר באחד ההורים. לא לדחות את הלימוד עד ליום האחרון לפני המבחן. רצוי להכין דף או כרטיס של אוצר המילים, כללי דקדוק חשובים או נקודות חשובות לגבי הסיפורים שנתבקשתם לקרוא. תוכלו לעיין בדף בסמוך לתחילת המבחן.

3. בערב שלפני המבחן רצוי להישאר בבית לאכול טוב ולנוח, להתרגע עם תחביב אהוב עליכם כמו: מוסיקה, אינטרנט או טלוויזיה אולם לא לזמן ארוך מדי. לעבור ברפרוף על החומר אותו יש לזכור כמו - מחסן מילים או התוכן של הסיפורים עליהם יהיה המבחן וכמובן ללכת לישון מוקדם.

שינה טובה היא ערובה לשיפור הזיכרון ולריכוז טוב והצלחה במבחן.

4. בשנת לימודים אחת יש רק כ-3-4 מבחנים גדולים והם המרכיב העיקרי של הציון בתעודה, לכן יש לייחס להם את הכבוד הראוי להם. אולם אסור לשכוח שמבחן רק בוחן את ידיעותיכם והעולם לא מתחיל ונגמר במבחן אם אתם יודעים את החומר אין סיבה בעולם שלא תצליחו ולכן לעולם אל תיכנסו ללחץ, תבואו למבחן רגועים והכול יסתדר בעצמו.

שאלה: האם העתקות במבחן הוא "גזעני" ואם תלמידים אחרים עושים זאת ואני לא מעתיק אז אני

"יוצא חנון או פרייר" ?

"העתקות" במבחנים או כפי שהוא נקרא יותר טוב ובצדק באנגלית - cheating שפירושו לרמות, מסביר את העניין יותר טוב מאשר בעברית. אז כמו בכל תחום בו מרמים או משיגים משהו שלא בדרך הנכונה הצודקת וההוגנת גם קבלת ציון מעוות שלא משקף את הידע שלנו אין לא ערך – הוא בעצם שווה כמו קליפת שום.

כמו שצינתי לעיל מטרת המבחן אינה לעטר את התעודה בציונים שאינם מגיעים לכם או "שייכים" לכם. זה דומה לקניית גביע או מדליה בחנות לציין הישג על תחרות או אירוע שלא לקחתם בו חלק. כאשר אתם מעתיקים במבחן אתם מרמים לא רק את המורים או ההורים שאינם יכולים לדעת מה אתם בדיוק יודעים אלא קודם כול ובעיקר את עצמכם.

במילים אחרות כשם ש"עברייני" בכל תחום כול שהוא סופו להיתפס, אז באותה מידה "מעתיקי סדרתי" או שייתפס ומבחן ייפסל במקרה הטוב. או שכאשר יהיה חייב להראות את הידע שלו בשפה האנגלית, נניח בראיון לקבלת עבודה, או ברצון לעסוק בתחום שכה אהוב עליו, למרות הציון "הגבוה" שקיבל, הוא לא יוכל לספק את הסחורה ואז לציון אין שום ערך.

שאלה: כיצד מורכב מבחן באנגלית ואיך הוא יכול לבחון את הידע שלנו?

אני אתייחס בעיקר לסוג המבחנים בכיתות ה' עד ט'.

המבחנים בבית ספר התיכון כבר מקבלים מתכונת של מבחן בגרות.

המבחנים רוצים לבדוק את ידע התלמידים בשני המיומנויות העיקריות של השפה האנגלית:

אוצר מילים וכללי הדקדוק.

1. **דקדוק (grammar)** - בעיקר זמנים דקדוקיים.

2. **אוצר מילים (vocabulary)** – ניתנת רשימת מילים אותם יש לשלב בקטע קריאה (cloze). יש לדעת את הפירוש ו/או איות המילים.

3. **קטע קריאה לא ידוע (unseen)** – עליו יש שאלות מסוגים שונים בו התלמיד צריך להוכיח בעיקר את יכולת הבנת הנקרא. זה אגב החלק הארי ממנו מורכב מבחן הבגרות נכון להיום.

4. **משימת כתיבה (writing task)** – כמו חיבור על נושא מסוים או מכתב. אני אישית מתנגד לסוג כזה של מטלה לתלמידי יסודי או חטיבה מכיוון שרק תלמידי תיכון שלמדו את רוב כללי הדקדוק ויש ברשותם אוצר מילים נאות יכולים להתמודד עם כתיבת קטע.

5. שאלות תוכן – school books – שאלות מספרי הלימוד שנלמדים בכיתה, על התלמיד להוכיח שהיה מעורב בשיעורים בכיתה והבין את הנלמד בהם. כמו כן: *book: report*, מתבקשים לקרוא ספר ואליו יש במבחן שאלות.

שאלה: מהו "מבחן טוב"?

התשובה היא מנקודת המבט של המורה כמובן.

"מבחן טוב" הוא מבחן קל מבחינתו של התלמיד הישראלי הטיפוסי.

לפי דעתי, מבחן טוב הוא מבחן שיש בו את התכונות הבאות:

1. דרגת קושי – מבחן צריך להתאים את עצמו לרמת ידע הנבחנים לכן אל לו להיות קשה מדי (המורה תקבל תווית של מורה רעה ולא מתחשבת) או קל מדי (אז המורה "יוצא פרייר"). בשני המקרים ציון המבחן לא ישקף את רמת הידע של התלמיד.
2. משך המבחן – ביחס לאורך המבחן צריך להיות פרופורציונאלי והגיוני. מבחן ארוך מדי לא לצורך יכול להלחיץ תלמידים ולגרום לכך שלא ימצו את ידיעותיהם. לעומת זאת, זמן ארוך מדי למבחן אינו רצוי כי אם תלמיד אינו יודע את החומר זמן נוסף הוא מיותר בהחלט. בשני המקרים הציון לא ישקף נאמנה את רמת הנבחנים.
3. מבחן מאוזן ורלבנטי – על המבחן לכסות במידה זו או אחרת את החומר שנלמד בכיתה ולהכיל בתוכו את האלמנטים העיקריים של השפה האנגלית קרי: דקדוק ואוצר מילים. למרות שבשיעורים בכיתה לא נלמד הדקדוק באופן משביע רצון, יש ברוב המבחנים התייחסות גדולה יותר לדקדוק בהשוואה למה שנלמד בכיתה, לכן יש להשקיע יותר בהכנה למבחן לנושא הדקדוק ולבקש עזרה באם יש צורך.
4. דפי חזרה למבחן – חשוב לתת לתלמידים "דוגמת מבחן". זה נותן להם מידע טוב על מה יהיה המבחן בלי הפתעות. זה תורם לביטחון של התלמיד לפני המבחן ויכול לסייע למורה הפרטי או ההורה בהכנת התלמיד למבחן.

שאלה: כיצד למצות את מלוא היכולת שיש לי ביום המבחן ובזמן המבחן?

לאחר שלמדת אנגלית כמו שצריך והתכוננת למבחן כמו שצריך, אז חבל יהיה אם לא תוכיח את עצמך ברגע האמת – המבחן עצמו. אז אם תמלא אחר ההמלצות הבאות תוכל למצות את עצמך ולהראות לכולם מה אתה יודע באמת.

הנה "עשרת הדיברות" כיצד להתנהג ומה לעשות כדי להצליח במבחן:

1. להגיע לכיתה בזמן
הזמן הוא "מצרך יקר" במבחן ולכן חבל לבזבז זמן יקר ולהגיע מאוחר. רצוי לשבת במקום כמה דקות לפני תחילת המבחן, זה ייתן לכם זמן להירגע ולהתרכז לקראת המשימה ואולי אף לעבור בראש או בעזרת כרטיס תקציר שהכנתם מראש על אוצר המילים או הנושאים שאתם לא זוכרים היטב. יש תלמידים שמעדיפים להיות לבד עם עצמם אולם אלילו מכם שאוהבים להיעזר בחבר טוב כדי לברר או לרענן נקודות של הרגע האחרון או לצורך הרגשה של "חברותא" וקבלת בטחון ולהוציא את הפרפרים מהבטן אז אל תתביישו לעשות זאת. אתם יכולים לבקש עזרה מתלמיד שידע טוב נושא מסוים ואתם יכולים גם לעזור לתלמיד אחר בנושא שאתם שולטים..

2. "חומרה"

לאחר שדאגתם "לתוכנה", דהיינו לדעת את התוכן של המבחן חבל שאם תשכחו להביא אתכם את "החומרה", דהיינו את כלי הכתיבה המילון או כל דבר אחר שהמורה ביקש זה יכול רק להזיק לתוצאות של המבחן.

מומלץ להביא 2 עטים, 2 עפרונות מחודדים, מחדד ומחק וכן שעון מדויק- רצוי עם סטופר, לא שעון חכם כי אז יפסלו לכם את המבחן.

3. מצב פסיכולוגי - מנטאלי

דריכות ומתח קל "וטוב" יכולים לעזור לריכוז ולמיצוי מכסימאלי של הידע. אדישות, שאננות או בטחון עצמי מופרז מצד אחד יכולים "לעלות" בשיגאות מיותרות. מצד שני לחץ מיותר עד כדי פאניקה במקרים קיצוניים לא יאפשר לכם לחשוב באופן צלול. יש להתייחס אל מבחן בפרופורציות הנכונות. המבחן עם כל הכבוד הראוי לו הוא לא יותר מאשר כל משימה אחרת שאתם עושים כל השנה רק בסיטואציה קצת שונה בו המורה משגיחה עליכם ונותנת לכם "ציון" בסופו.

בשורה התחתונה, אילו מכם ש"נלחצים" ושחושבים שהמבחן הוא "סוף העולם" תנסו להירגע על ידי "הקטנת עוצמת חשיבות המבחן", תגידו לעצמכם שיש עוד מבחנים ואם לא אצליח הפעם הזאת, אוכל לתקן בפעם הבאה. ההורים שלכם יכולים להעיד שאתם תעמדו במבחנים או אתגרים קשים יותר ולא פחות חשובים. בסך הכול טוב הוא שיש אתגרים ומבחנים בחיים זה רק מחשל אתכם ועושה את החיים יותר מעניינים.

יש תלמידים שהמצב המנטאלי עוזר להם במבחן ויש כאלה שזה מפריע להם. לאילו מכם שצריכים לשפר את נושא ההתמודדות עם מבחנים מומלץ להתייעץ עם ההורים, המורה או לקבל אפילו ייעוץ פסיכולוגי. זה יעזור לכם גם במבחנים אחרים או קשים יותר בשלב יותר מאוחר בחיכם

4. זמן הוא מצרך יקר במבחן

ברגע שהשעון מתחיל לתקתק אסור לאבד זמן ויש להתייחס לגורם הזמן כי המורה ברוב המקרים לא תאפשר לכם את כל הזמן שבעולם. אני ממליץ להסיר את השעון מהיד ולשים אותו לפניכם לאילו מכם שזה לא מסיח את דעתם. רצוי להציץ בשעון כל 15-20 דקות לערך כדי לבדוק את יתרת הזמן ביחס לכמות השאלות שנותרו.

לא להסתכל בשעון כל 5 דקות כי זה יכול להלחיץ או להוציא מהריכוז. מומלץ לשריין לעצמך 10-15 דקות לפני תום המבחן כדי לעבור שוב על המבחן. אתם בוודאי זוכרים מקרים בהם קיבלתם בחזרה את המבחן וגיליתם מאוחר מדי שגיאות טיפשיות שיכולתם לתקן אם הייתם עוברים שוב על המבחן או שכחתם לענות על שאלות שדילגתם.

במבחן הבא תתפלאו לגלות כמה שגיאות גיליתם או שכחתם לגלות.

5. ארגון המבחן – "מהקל אל הכבד"

קיבלתם את המבחן מהמורה וניתן האות לתחילת המבחן – תציצו בשעון ותראו מה השעה, רצוי להפעיל את שעון הסטופר ולהפעיל צלצול עדין או רטט שייתן לכם התראה של 10-15 דקות לפני סיום המבחן. לאילו מכם שזה לא מלחיץ אותם אפשר לעשות רטט כל 20-30 דקות. תעברו בפרופורציה על המבחן כדקה שתיים ותתרגמו באופן כללי על מה המבחן וממה הוא מורכב.

האסטרטגיה שתקבעו "מתי לעשות מה קודם" היא גורם משמעותי מאוד.

אני ממליץ לעשות את החלקים של המבחן "מהקל אל הכבד" מכמה סיבות :

החלק הקל עבורכם במבחן ייתן לכם זמן "להשתחרר" מהמתח הראשוני שיש לרוב התלמידים. המוח יהיה צלול יותר לפתרון החלקים הקשים יותר.

כבר בהתחלה צברתם נקודות שלא הייתם צוברים אם לא יהיה לכם זמן לעשות את השאלות הקלות שאתם יודעים ואז זה יהיה מבחינת בזבוז.

אם תעשו מיד בהתחלה את החלק הקשה מתוך מחשבה "להיפטר" ממנו ולהרגיש טוב, אז ברוב המקרים הדבר ההפוך יתרחש: אתם עדיין במתח ראשוני והראש לא משוחרר ואז אתם מתקשים בשאלות, אתם מתעקשים ונתקעים בחלק הזה זמן רב מדי ומבזבזים זמן יקר. אתם מתחילים להתרגז ולהיות מתוסכלים וזה רק יפריע לכם יותר בהמשך המבחן.

והדבר הגרוע מכול – לא צברתם מספיק נקודות.

שם המשחק לקבלת ציון גבוה הוא לצבור כמה שיותר נקודות, כמה שיותר מהר.

לכן, תסמנו לכם את סדר חלקי המבחן לפי דרגות הקושי.

את משימת החיבור, תמיד, אבל תמיד, תשאירו לסוף המבחן.

6. כתיבת המבחן עצמו

עכשיו לא נותר אלא להפשיל שרוולים ולגשת לעבודה.

- א. **תכתבו בכתב ברור** עם מינימום של מחיקות. אל תרגיזו את המורה עם "כתב חרטומים" שלא ניתן לפענח, יש לה הרבה מבחנים לבדוק והילד בבית מנדנד. לפני שאתם כותבים על הנייר תחשבו שנייה או שתיים. אל תמהרו לכתוב ואחר כך תמחקו זה רק גוזל זמן יקר והמבחן מתחיל להיראות כמו קשקוש אחד גדול עם "מחוק יותר מאשר כתוב". המורה לא מצליחה לקרוא וזה יכול לקלקל את הציון כי כתבתם את המילה נכון אבל המורה פירשה זאת אחרת כי היא לא הצליחה לפענח אותה.
- ב. **רצוי להשתמש בעפרון** – במקרים בהם לא בטוחים ולאחר מכן לעבור עליהם בעט. למשל בקטעי cloze בו אתם צריכים למלא מילים חסרות או בכתיבת חיבור בו אפילו סופרים מקצועיים צריכים למחוק ולתקן
- ג. **אם יש שאלה קשה** במיוחד לא להתעכב עליה יותר מדי, הזמן יקר, יש לדלג עליה ולעשות סימן ליד השאלה כך שבזמן שתעברו על המבחן תנסו לפתור אותה שוב ביתר נינוחות כאשר כבר יש לכם את רוב הנקודות "בקופה". כמעט תמיד יהיו שאלות קשות יותר. חשוב הוא שקצב עשיית המבחן יהיה דינאמי ורציף ללא השתהויות מיותרות.
- ד. **הבנת הנקרא ללא שימוש במילון** – המילון יכול לעזור רק לגבי שאלות בודדות. תשתדלו להיעזר בו רק כבירית מחדל. אל תתייחסו אליו כאל חבר מושיע הוא דווקא עלול להיות אויב. המילון הוא בעיקר אויב הזמן. אתם רצים למילון בניסיון לגלות כל מילה שאינכם מבינים, חיפוש כל פעם של מילה במילון לוקח יותר זמן מאשר חשבתם. אם אוצר המילים שלכם הוא סביר כפי שהוא צריך להיות אז כדי להבין קטע באנגלית לא צריך להבין כל מילה. יש להפעיל את ההיגיון והמחשבה וליישם את "הטכניקה" והמיומנות שרכשתם לבד או מהמורה כיצד להבין את הנקרא. יתירה מכך, משמעות המילה בהקשרה בקטע הקריאה היא יותר חשובה וברורה. בהרבה מקרים, בעיקר כאשר המילים הן "גבוהות" ולא בסיסיות, אתם יכולים להיתקל בשתי דילמות: ראשית, במילון אין ספור פירושים לאותה מילה (וגם לוקח לכם יותר זמן להחליט מהו הפירוש המדויק) ושנית, יש מילים שפשוט השפה העברית (שהיא פחות עשירה ומתוחכמת מהשפה האנגלית) עדיין לא מצאה לה פירוש מדויק ולכן הבנת המילה או הניחוש שלה מתוך הטקסט הוא עדיף על המילון וזה גם חוסך יותר זמן.

תיעזרו במילון אך ורק במקרים בהם בקטע קריאה מסוים יש מילות מפתח שגם חוזרות על עצמם מספר פעמים וזה מטריד אתכם ומפריע לכם להבין את הנאמר. זכרו כי מחבר המבחן לקח בחשבון את גורם הזמן ודאג לכך שתעשו את המבחן במינימום שימוש במילון. אחרי הכול המבחן נועד לבחון גם את רמת אוצר המילים שלכם ולא את מיומנותכם בשימוש במילון.

7. עזרה מהמורה

ככלל, המבחן נועד עבורכם ולא עבור המורה ועל כן אל תצפו או תבקש עזרה. בתקווה שהמורה עשתה את המוטל עליה ולימדה אתכם את החומר כיאות, ואתם עשיתם את חלקכם ולמדתם כיאות לכל אורך הדרך, אז עכשיו אתם צריכים להראות לה ולעצמכם "מה אתם שווים".

כאשר אתם מקבלים את המבחן ואינכם מבינים את ההוראות של התרגיל באנגלית והמורה לא מסבירה את ההוראות לכל התלמידים אז אל תתביישו לבקש ממנה להסביר לה את ההוראות אם הם כתובות באנגלית קשה מדי.

הערה זו כמובן מתייחסת בעיקר לתלמידי הכיתות הנמוכות יותר. לפעמים איכות ההדפסה של המבחן לא טובה, אז אל תהססו לבקש מהמורה להסביר לכם את המילים שהודפסו לא טוב. אם יש תרגיל או נושא שלא למדתם בכיתה תסבו את תשומת ליבה על כך באופן "דיסקרטי" (כדי לא לתת לה הרגשה שטעתה במידה והיא חיברה את המבחן) ואל תבזבוזו על כך זמן יקר. אם המורה תחלוק על כך אפשר להתייעץ אחרי המבחן עם עוד תלמידים ולערער על כך לפני המורה או מרכזת השכבה שחיברה את המבחן. מספר תלמידים שלי דיווחו לי על מקרים שבהם מורות "עוזרות" לתלמידים בזמן מבחן במידה זו או אחרת. מבלי לשפוט את המורות, אז דעתי בנושא הוא חד-משמעי: אם מורה עוזרת לתלמיד זה או אחר היא לא רק שמפלה בין התלמידים היא גם מפחיתה מערך המבחן שהיא בעצמה טרחה לעשות. לא צריך לרחם על תלמיד זה או אחר ולעזור לו כשם שלא צריך להתאכזר לתלמיד ולסרב לו כאשר הוא פונה למורה בזמן מבחן "בשאלה טכנית" בלבד כמו למשל הסבר הוראות התרגיל.

8. סיום המבחן

אל תשכחו להשאיר כמה דקות כפי שהוזכר קודם כדי לעבור שוב על המבחן. לתקן שגיאות, לבדוק סימני פיסוק כולל אותיות גדולות (יש מורים שמורידים עליהם ניקוד, ובצדק) ולנסות לעשות את השאלות הקשות שהשארתם לסוף. אם אתם עדיין לא בטוחים בתשובה הנכונה מותר לנחש אבל תשתדלו לא לכתוב שטויות כי זה עלול לפגוע בציון או ברושם הכללי של המורה מהמבחן שעשיתם. אם אתם רואים כי חסרים לכם כמה דקות כדי להספיק לסיים את המבחן תנסו לבקש מהמורה תוספת זמן לסיים את המבחן: אם המבחן היה קשה או ארוך במיוחד ויש עוד תלמידים שזקוקים לתוספת זמן אז סביר להניח שהמורה תסכים לתת לכם הארכת זמן. תבדקו שכתבתם את שמכם על המבחן וכל הדפים מחוברים על ידי סיכות או מהדקים חבל שהמבחן ייאבד אחרי כל המאמץ שעשיתם. עכשיו משסיימתם את המבחן ואתם מקווים שעשיתם את המכסימום לא נותר לכם אלא לקחת נשימת רווחה ארוכה, להתרווח בכיסא, למתוח את האיברים ולמסור את המבחן למורה בתקווה שתחזיר לכם אותו במהרה..... בצירוף ציון טוב.

9. החזרת המבחן

מורים שונים מחזירים את המבחנים במועדים שונים. הזמן הממוצע הוא שבועיים. כמורה שנמצא מחוץ למערכת איני מתכוון להעביר ביקורת על המורים אבל דעתי היא שמבחן צריך להיות מוחזר לא יאחר מאשר שבועיים. אני משוכנע שיש מקרים בהם מורים נמצאים בלחץ עבודה אז יש לתת להם קרדיט אבל ככלל, בדיקות עבודות ומבחנים הוא חלק "מיום העבודה" של המורה אז כשם שמורה או תלמיד מתבקש להגיע לבית הספר בזמן יש להחזיר מבחנים "בזמן".

הסיבות לכך: התלמיד השקיע מאמץ בהכנה למבחן ועשיית המבחן והוא מצפה שהמורה תעריך זאת על ידי התייחסות מהירה ככל שאפשר לבדיקה והחזר המבחן. רצוי להחזיר את המבחן מהר כל עוד החומר טרי בראש התלמיד, אחרי הכול הלימוד מהמבחן אחרי שמחזירים לו אותו חשוב לא פחות מהציון. שמעתי על מקרים שמורים מחזירים מבחנים אחרי תקופות ארוכות או לא מחזירים בכלל ורק נותנים את הציון מסיבות "פוליטיות-בירוקרטיות". מקרים כאלו הם מצערים ומחטיאים את המטרה שלמענה נעשה המבחן. כאשר המורה מחזיר את המבחן אז הציון כמובן ייתן לכם ולמורה מושג על רמת ידיעותיכם בהנחה שמיציתם את יכולתכם במבחן. הציון בדרך כלל לא צריך להפתיע אתכם או את המורה.

אני כמעט תמיד יכול להעריך את הציון שתלמיד שלי יקבל בטווח שגיאה של עד 5% בתנאים אופטימאליים כשהכול הלך כשורה והמבחן היה "טוב". ציון טוב יכול וצריך לעודד תלמיד להמשיך וללמוד עד המבחן הבא וציון רע לעומת זאת אסור שידכא את המוטיבציה, להיפך, זה רק צריך לשמש "נורית אדומה" שיש לעבוד יותר עד למבחן הבא.

10. בדיקת תוצאות המבחן

במידה והמורה לא עושה "בדיקה שלאחר המבחן" בכיתה חייבים לעשות זאת עם אחד ההורים או עם המורה הפרטי. הבדיקה והלמידה שלשמה גם עושים מבחן היא חשובה. יש תלמידים שלא נותנים לבדיקה של המבחן את אותה תשומת הלב שהם נותנים להכנה למבחן. לפעמים המורה עושה טעויות בבדיקה, זה רק טבעי, יש לה עשרות מבחנים לבדוק ולכן היא יכולה לעשות טעות אנושית כמו בעלי מקצוע אחרים.

מה עושים כאשר אתם חושבים שנעשתה טעות?

ראשית, יש לוודא שאכן יש טעות. לפני שאתם ניגשים למורה תבדקו קודם את מהות הטעות עם אחד ההורים, המורה הפרטי או עם תלמידים אחרים.

אם הטעות היא לטובתכם אז אני ממליץ שגם תבדקו עם המורה היא תדע להעריך את יושרכם ותתחשב בכם ותדע לפצות אתכם מאוחר יותר. לאחר שווידאתם שייתכן והטעות של המורה היא לרעתכם תפנו אליה בדיסקרטיות.

יש מורים שלא אוהבים לטעות או להודות בטעויות כי זה יכול לפגוע באגו שלהם אבל אין להם ברירה, כי אם הם טעו, עליהם לתקן זאת אחרת הנזק עבור המורה ועבורכם יהיה גדול יותר.

יש "מורים מזן אחר" שמוכנים להודות בטעות והם גם ישמחו שטרחתם לבדוק את המבחן ואתם מראים התעניינות גם לאחר המבחן. הם "יברכו" אתכם על כך שאתם יודעים לעמוד על זכויותיכם.

במקרים קיצוניים אם המורה הוא "טועה סדרתי" והוא מתעקש להודות בטעויות שלו לא צריך לפחד מכך שהוא "יתנקם" בכם על כך שהעזתם לערער על עבודתם. יש לגשת למרכזת השכבה או למנהל ולערער על כך, לפחות שלא ימשיך לטעות גם בעתיד.

יש כמובן מקרים בו יש מחלוקת לגבי שאלה מסוימת וזה אך טבעי שבמקצוע כמו אנגלית שלא כמו מתמטיקה יכולים להיות כמה אפשרויות לפתרון. גם במקרה זה לאחר שביקשתם חוות דעת של מורה פרטי למשל לא להסס ולבקש מהמורה (רצוי ביחידות) לבדוק שוב את הפתרון לשאלה ולשאול אותה האם ייתכן שגם התשובה שכתבתם יכולה להיות נכונה.

זכרו: גם אם לא הצלחתם לשכנע את המורה ולא קיבלתם תוספת ציון, אם הערעור נעשה ברוח טובה משני הצדדים אני משוכנע שהתגמול יבוא בדרך אחרת כי מורים טובים יודעים להעריך "תלמידים שאכפת להם"

אז שיהיה לכם בהצלחה במבחן הבא.

עוזי גולן